Nokian Ajoharjoitteluratasäätiö

07.11.2022

Liikenne- ja viestintävaliokunta
LiV@eduskunta.fi

Ajokorttilaki
HE 70/2022 vp

Arvoisa liikenne- ja viestintävaliokunnan puheenjohtaja sekä valiokunnan jäsenet

Nokian Ajoharjoitteluratasäätiön omistavat Nokian, Tampereen, Ikaalisten, Sastamalan, Kangasalan ja Ylöjärven kaupungit, Pirkkalan, Lempäälän ja Hämeenkyrön kunnat, Suomen autokoululiitto ry, Tampereen alueen autokoulut ry, Autoliitto ry, Nokian Urheiluautoilijat ry ja Nokian Renkaat Oyj

Ajokorttilain uudistuksessa on tärkeää, että kuljettajakoulutuksen tavoitteena on osaavien ja turvallisten kuljettajien kouluttaminen. Kuljettaja on merkittävin liikenneturvallisuuden osatekijänä ja tämän vuoksi kuljettajakoulutuksella ja riskientunnistamiskoulutuksella aidoissa olosuhteissa on merkitystä. Ajokorttilain muutoksen yhteydessä tulee turvata tämä keskeinen tavoite ilman tarpeetonta viivyttelyä.

Hallituksen esityksen tarkoituksena on edistää nuorten kuljettajien liikenneturvallisuutta. Esityksen mukaan kuljettajaopetusta täydennettäisiin lisäämällä ajokortin suorittajalta vaadittavan turvallisuuspainotteisen riskientunnistamiskoulutuksen laajuutta ja vaatimuksia. Lisäksi liukkaalla ajamisen ajo-opetus tulisi suorittaa pääsääntöisesti ajoharjoitteluradalla.

Kuljettajaopetuksen uudistuksia on aina ennen seurannut uusien kuljettajien turvallisuuden paraneminen. Kun Suomessa otettiin ajoharjoitteluradalla tapahtuva kuljettajaopetus käyttöön, nuorten kuolemat puoliintuivat, samoin riskialtis kausi puoliintui kuudesta kolmeen vuoteen (Turun yliopisto). Tämä on nähtävissä myös nuorten kuljettajien onnettomuustilastoissa. **Tätä tulosta ei ole sen jälkeen millään toimenpiteellä saatu vastaavaa kehitystä nuorten liikennevahingoissa.** Tätä kautta voidaan arvioida, että ajo-opetuksella ja ajotaidolla on vaikutusta nuorten vakaviin liikenneonnettomuuksiin.

Nokian Ajoharjoitteluratasäätiö kannattaa ajoharjoitteluratojen hyödyntämistä ja korostaa sitä, että ajoharjoitteluradat ovat käytettävissä moneen muuhun harjoitteluun autolla ajamisen lisäksi. **Myös turvahallit herättävät ajatuksia uusissa kuljettajissa.** Isoissa kaupungeissa harjoittelupaikat vähenevät ja siinä nykyinen ajoharjoitteluratаverkosto on erittäin käyttökelpoinen. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ajokorttilain muuttamisesta mahdollistaa toimivan rataverkoston jatkumisen ja varmistamaa mahdollisuuden riskientunnistamiskoulutuksen parhaaseen mahdollisen liikenneturvallisuushyötyyn. Suomessa on vielä toimiva ja kattava rataverkosto.

Liikenne- ja viestintäviraston uusien kuljettajien seurantatutkimuksesta ilmenee, että uudet kuljettajat arvioivat juuri simulaattorilla annettavan liukkaan kelin opetuksen muita opetusmuotoja heikommaksi. Kaikissa tarkasteluun valituissa ikäryhmissä (17-, 18- ja 19-vuotiaat kuljettajat) havaittiin myös miesten

ajokäyttäytymisen riskihakuisuutta. Tästä voidaan päätellä, että simulaattorilla tapahtuva vaikeissa olosuhteissa tapahtuva koulutus ja oppimistulokset eivät anna riittäviä valmiuksia fysiikan lakien ymmärtämiseen sekä riskien tunnistamiseen.

Simulaattorissa tapahtuva hallinnan menetys korjataan ”delete” napilla, oikeassa elämässä tämä ei ole mahdollista. Aitoon ja aidoissa olosuhteissa tapahtuvaan riskien tunnistamiseen vaikeissa olosuhteissa aito ajoharjoittelurata antaa parhaat turvallisuusvaikutukset. Tätä tukevat myös tutkimus (Turun Yliopisto) ja vahinkotilastot. **Liite 1**

Usean kaupungin ja järjestön omistama Nokian Ajoharjoitteluratasäätiö esittää vakavasti pohdittavaksi sitä, miksi Suomi ei kulje yhteisessä hyväksi havaitussa liikenneturvallisuusrintamassa muiden Pohjoismaiden kanssa. **Kaikissa muissa Pohjoismaissa on pakollinen rataopetus, paitsi ei Suomessa.** Olosuhteet kaikissa Pohjoismaissa ovat lähes yhdenvertaiset. Viime talvi 2022 osoitti tämän erittäin hyvin. **Liite 1**

Voimaantulon ajankohdasta 1. päivänä lokakuuta 2022 olisi ollut syytä pitää kiinni, tämä mahdollistaa yhdelle ikäluokalle (60 000 nuorta) aidoissa olosuhteissa tapahtuvan harjoittelun. Tällä hetkellä ajokorttia suorittavalla ei ole mahdollisuutta valita, tekeekö hän vaikeissa olosuhteissa ajoharjoittelun simulaattorilla vai aitoja tilanteita vastaavissa olosuhteissa ajoharjoitteluradalla. Jos ajokoulutuksen antajaksi on valittu simulaattorilla tekevä koulutuskeskus, koulutuksen saajalle ei edes tarjota mahdollisuutta tehdä vaikeissa olosuhteissa tapahtuvaa harjoittelua aidoissa olosuhteissa ajoharjoitteluradalla.

Lausunnot, jotka edellyttävät ajoharjoitteluradalla käytettäväksi nopeudeksi maantienopeuksia (80 km/h), osoittavat valitettavasti lausunnon antajien ymmärtämättömyyttä uusien kuljettajien oppimisesta ja riskien tunnistamisen opettelusta sekä fysiikan lakien vaikutuksesta. Mitä pidemmälle voimaantuloa siirretään, sitä enemmän menetetään uusille kuljettajille koituvia liikenneturvallisuushyötyjä. Voimaantulon esitettyä siirtymäsäännöstä pidämme myös liikenneturvallisuutta heikentävänä.

Ajoharjoitteluradat tai vastaavat suljetut alueet ovat tarpeellisia, uudet autot ajohallinta järjestelmineen eivät yksinään hoida ajamista kuljettajan puolesta, kuljettajalta edellytetään riskientunnistamiskykyä. Tähän aito, omakohtainen kokeilu aidoissa olosuhteissa tarjoaa parhaat mahdollisuudet.

Suomen vanhentuva ajoneuvokanta (keski-ikä yli 12 vuotta, romutusikä yli 20 vuotta) edellyttää pitkään kuljettajan riskientunnistamistoimenpiteitä. Jos tämä puuttuu, seuraukset ovat vuosittain nähtävissä (esimerkiksi talvisin tapahtuvat useiden kymmenien ajoneuvojen peräänajot ja uusien kuljettajien vakavat ulosajot). **Ajoharjoitteluradalla tapahtuvan koulutuksen tavoite on tunnistaa nopeuden ja riskien vaikutus vaikeissa olosuhteissa ja lisätä riskientunnistamiskykyä aidoissa olosuhteissa.**

Hallituksen esityksessä riskientunnistamiskoulutukseen on sisällytettävä opetusta pimeällä ja liukkaalla ajamiseen liittyvien erityispiirteiden ja riskien tunnistamisesta, kuten tienpinnan liukkauden vaikutuksesta ajoneuvon hallintaan sekä ajonopeuden, turvallisuusvälin ja oikean havainnoinnin merkityksestä kuljettajan toimintamahdollisuuksiin ja nopeuden vaikutuksista jarrutusmatkaan ja ajoneuvon hallittavuuteen. Tähän aidoissa olosuhteissa tapahtuva ajoharjoittelurata tarjoaa parhaat mahdollisuuden. malli on käytössä kaikissa Pohjoismaissa suomea lukuun ottamatta.

Suomeen on rakennettu miljoonia euroja (noin 18 000 000) maksanut ympärivuotisessa käytössä oleva ajoharjoittelurata verkosto pääosin yhteiskunnan verorahoilla. Verkosto on koko maata kattava, 36 ajoharjoitteluratataa, joista aktiivisesti toimii 25 ajoharjoitteluratataa. Nokian Ajoharjoitteluratasäätiön perustamiskustannukset ovat olleet noin 500 000 euroa.

Nokian Ajoharjoitteluratasäätiö

Hallituksen esitys eduskunnalle ei lisää merkittävästi ajokorttia suorittavan kustannuksia, mutta tuo merkittäviä parannuksia riskientunnistamiseen ja näin ollen tulee parantamaan nuorten kuljettajien turvallisuutta. Esimerkiksi Nokian ajoharjoitteluratasäätiöllä ratamaksu on 50 euroa.

Suurin osa nuorista toimii arjen jokapäiväisessä liikenteessä asiallisesti ja vastuullisesti. Nuorten vakavat onnettomuudet liittyvät valtaosin tietoiseen riskinottoon. GDE mallin (Goals for driver education) ylätason eli kuljettajan motiivien ja asenteiden käsittely jää vähäiseksi, joka johtuu riskientunnistamiskoulutuksen sijoittumisesta pääosin liian aikaiseen vaiheeseen kuljettajaksi kehittymisen polulla. Liikenneturvallisempi ajankohta riskientunnistamiskoulutukselle olisi vasta ajokokeen jälkeen, kuten Suomessa oli ennen vuoden 2018 ajokorttiuudistusta (ETSC-raportin yksi pääsuositus).

Olemme ymmärtäneet, että ajokorttilain viivästynyt käsittely perustuu keskusteluun ajokortin myöntämisestä poikkeusluvalla 17-vuotiaille. Hallituksen esitys henkilöauton ajo-oikeuden myöntäminen vanhempien suostumuksella alle 18-vuotiaalle ilman poikkeuslupaa poistaa turhaa, tarpeetonta ja kallista byrokratiaa. **Hallituksen esityksessä on useita nykytilannetta parantavia ehdotuksia. Liite 1**

Turvallisen liikennekäyttäytymisen koulutukselle ja liikenneturvallisuudelle on erittäin huono suunta, jos ajoharjoitteluratoihin tehtyjen investointien annetaan mennä hukkaan. Koska asia on ollut Liikenne- ja viestintävaliokunnan esityslistalla useamman kerran, olisi toivottavaa, että asia käsiteltäisiin loppuun asti viipymättä.

Ymmärrettävää on, että tulevat Eduskuntavaalit siirtävät päätöksen tekoa, mutta uusien kuljettajien liikenneturvallisuus ei ole Eduskuntavaaleista kiinni. Päätöksen siirtäminen Eduskuntavaalien jälkeiseen ajankohtaan tarkoittaa sitä, että pienet ajoharjoitteluradat (ei koske Nokian Ajoharjoitteluratasäätiötä) lopettavat toimintansa. Sen jälkeen säädetyn aidoissa olosuhteissa tapahtuvan vaikeissa olosuhteissa tehdyn koulutuksen toteuttaminen ei Suomessa ole mahdollista (kaikissa Pohjoismaissa on pakollinen ratakoulutus, paitsi ei Suomessa).

Jos Liikenne- ja viestintävaliokunta päätyy ratkaisuun, että ennen Eduskuntavaaleja ei tehdä ajokorttilakiin liittyviä päätöksiä, toivottavaa olisi, että myös vaikeissa olosuhteissa ajamisen koulutus vapautettaisiin simulaattorilla ”leikkimisestä”. Simulaattori on hyvä apuväline, mutta liukkaalla ajamiseen tapahtuva harjoittelu ei anna aitoja riskientunnistamisvaikutuksia (simulaattorin mallista riippumatta). Näin uusi kuljettaja voi valita koulutus mallin, jonka itse haluaa. Vaikeissa olosuhteissa tapahtuva koulutus jäisi muista Pohjoismaista erityyppiselle tasolle.

Toivottavaa on, että Liikenne- ja viestintävaliokunta tekee tässä asiassa uusien kuljettajien kannalta liikenneturvallisuutta lisääviä päätöksiä. **Päätös pitää kuitenkin tehdä viivyttelemättä.**

Nokian Ajoharjoitteluratasäätiö

Jarmo Jokilampi
hallituksen puheenjohtaja
jarmo.jokilampi@auto-opisto.com
+358 400 636397

Henry Moisio
asiamies
henry@ajorata.net
+358 45 153 4015

Nokian Ajoharjoitteluratasäätiö

Seuraavat ajoharjoitteluradat yhtyvät tähän:

- **UAR Finland Oy / Uudenmaan ajoharjoitteluradat**
- **Riihimäen ajoharjoittelurata**
- **Joensuun ajoharjoittelurata**
- **Pielisen-Karjalan ajoharjoittelurata**
- **Jyvässeudun liikenneturvallisuuskeskus**
- **Kuopion/Savon ajoharjoittelurata**
- **Liikenneturvallisuuskeskus Paimio/V-S ajoharjoittelurata**
- **Porin-Rauman seudun ajoharjoittelurata**
- **Huittisten ajoharjoittelurata**
- **Kymenlaakson ajoharjoittelurata**
- **Päijät-Hämeen ajoharjoittelurata Lahti**
- **PRT Testirata Oy**
- **Juvan Ajoharjoittelurata**
- **Itä- Uudenmaan Ajoharjoittelurata Porvoo**
- **Etelä-Pohjanmaan ajoharjoittelurata**
- **Kajaanin Ajoharjoitteluratakeskus**
- **Joutsan ajoharjoittelurata**
- **Uudenkaupungin ajoharjoittelurata**
- **Vaasan seudun ajoharjoitteluratasäätiö**

Liikenneturvallisuuskeskukset tarjoavat täydelliset puitteet liukkaan kelin näyttöihin ja ajoharjoitteluun sekä riskientunnistamiskoulutukseen. Ympäristöarvot ovat keskuksissa aina mukana.